

93c. Rých. (pouze v centrální části od Suchého dolu k Dvorskému lesu).

Celkové rozšíření: Hory stf. Evropy (Vogézy, Harz, Krkonoše, v Karpatech ostrůvkovitě); ve v. Alpách morfotypy zasažené introgresí *P. alpina* (uváděné jako *P. alpina* subsp. *austriaca* AICHELE et SCHWEGLER). — Mapy: AICHELE et SCHWEGLER 1957: 39; MEUSEL et al. 1965: 161 (*P. alpina* agg.).

Kříženci

1 × 4a. *Pulsatilla grandis* subsp. *grandis* × *pratensis* subsp. *bohemica* = *Pulsatilla* × *mixta* HALÁCSY Oesterr. Bot. Z. 29: 217, 1879.

Syn.: *Pulsatilla* × *petteri* BECK Fl. Niederösterr. 1: 409, 1890. — *Anemone* × *devinensis* NOVÁK Preslia 2: 80, 1922.

Rostliny sterilní. Dosud zjištěn a doložen pouze v Panonském termofytiku: 16. Znoj.-brn. pah. (Moravské Bránice; Brno-Žebětín) a 20. Jihomor. pah. (Pouzďranské vrchy, Komořany u Vyškova a snad další literární údaje).

3 × 4a. *Pulsatilla patens* subsp. *patens* × *pratensis* subsp. *bohemica* = *Pulsatilla* × *mixta* HALÁCSY Oesterr. Bot. Z. 29: 217, 1879.

Syn.: *Anemone* × *hackelii* (POHL) STEUDEL Nomencl. Bot., 48, 1821. — *Pulsatilla halleri* J. et C. PRESL Fl. Čech. 112, 1819. — *P. × hybrida* MIKAN fil. in BERCHT. et J. PRESL Rostlinář I, pars Pruskýrnjkowité, 22, 1823. — *Anemone halleri* ALL. var. *bohemica* PRITZEL Linnaea 15: 572, 1841. — *Pulsatilla × janczewskii* ZAPAL. Consp. Fl. Galic. 2: 244, 1908. — *P. × tarnoviensis* ZAPAL. l. c. 245, 1908. — ? *A. albana* auct. bohém. sec. HOPPE Flora 10/2: 733, 1827.

6. *Myosurus* L. — myšinka (myší ocásek)*

Myosurus LINNAEUS Sp. Pl. 284, 1753.

Lit.: SLÁVIKOVÁ Z. (1968): Zur Morphologie der Blütenhülle von Ranunculaceen. II. *Myosurus minimus* L. Preslia 40: 113–121. — VICHREK J. (1968): Zur zöologische Affinität von *Myosurus minimus* L. Preslia 40: 387–396.

Jednoleté, vzácně dvouleté, drobné byliny. Stonek nízký, zakončený jediným květem, lysý. Listy pouze v přízemní růžici, čárkovité. Kališních lístků 5, na bázi protažených v nitkovitou ostruhu; korunních lístků 5 nebo méně, úzkých kornoutovitých, na jejich bázi jamka s nektariovou šupinou; tyčinek 5–10 (–20). Plodolistů mnoho na kuželovitém květním lůžku za plodu nápadně prodlouženém. — Asi 6 druhů rozšířených téměř po celém světě.

1. *Myosurus minimus* L. — myšinka nejmenší (myší ocásek nejmenší)

Tab. 76/3

Myosurus minimus LINNAEUS Sp. Pl. 284, 1753. — Syn.: *Myosurus breviscapus* HUTH Bot. Jb. 16: 285, 1893.

Exsikáty: PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 625. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 1220.

Rostliny (5–) 10–16 (–18) cm vys., lysé. Listy v přízemní růžici, četné, čárkovité,

Exsikáty: DÖRFLER Herb. Norm., no 4802. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 526. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 10 et Pl. Select. Bohem., sine no.

Rostliny sterilní. Květy sytě červenofialové, mírně nakloněné. Rozlišovacím znakem vůči extrémně širokolistým morfotypům *P. pratensis* subsp. *bohemica* je zkrácené vřetení mezi jařmy lístků (viz HOLUB 1978); jednotný popis křížence nelze podat.

Rozšíření v ČSR: T: I. Doup. pah. (Prostřední vrch u Kadaně; Humnický vrch; mezi Maleši a Jindřichovem), 4a. Loun. střed. (Tobiášův vrch u Kozel; Dobřice; Skalka mezi Bilinou a Boření; Třešňovec u Vlastislavi; nedoložené údaje Dlažkovice u Třebenic a Zbožná), 4b. Lab. střed. (Hradiště a Kamýk u Hlinné; Holý vrch u Kundratic; Zálezly; Mariánský vrch v Ústí nad Labem), 8. Čes. kras (široký údaj Karlštejn, nikdy nedoložen). — M: 41. Stf. Povlt. (Závist u Zbraslavi †), 45a. Loveč. střed. (Dobětická výšina u Ústí nad Labem), 52. Ral.-bez. tab. (nad nádražím Bělá pod Bezdězem †, naposledy 1923). — Mlýnský údaj je od Uhřetěvesi (= *P. pratensis* subsp. *bohemica*).

4a × 5. *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica* × *vernalis* = *Pulsatilla* × *celakovskiana* DOMIN Věda Přir. 4: 163, 1923.

Poznámka: Vědomě používáme mladší binom, neboť *P. × spuria* CAMUS (J. Bot., Paris, 12: 100, 1898, popis Lasch Linnaea 5: 437, 1830) se týká kombinace *Pulsatilla pratensis* subsp. *pratensis* (cum introgressionem subsp. *bohemicae*?) × *vernalis*.

Rozšíření v ČSR: M: 52. Ral.-bez. tab. (Obecní rokle u Vrchbělé — PR; při revizi lokality r. 1979 tu nebyl nalezen ani kříženec, ani jediný z rodičů).

2–6 (–8) cm dl., 0,5–1,0 (–1,5) mm šir., celokrajné, tupě zakončené, lysé. Kališní lístky úzce obvejčité, 1,5–2,0 (–2,5) mm dl., ostruhaté, bílé až nazelenalé; korunní lístky úzké, kornoutovité, 2,5–3,0 mm dl., žluté, na bázi s jamkou a nektariovou šupinou; tyčinky žluté; pestiků 20–180. Nažky ± 3boké, 0,9–1,2 (–1,5) mm dl., s velmi krátkým zobánkem. IV–VI. Tf.

*) Zpracoval B. Křisa.

Tab. 76: 1 *Ranunculus illyricus*, 1a — plod. — 2 *Ceratocephala testiculata*, 2a — plod. — 3 *Myosurus minimus*, 3a — květ, 3b — souplodí.

2n = 16 (ČSR: 10. Praž. ploš.), 28 (extra fines)

Ekologie a cenologie: Pole, obnažená dna rybníků, většinou na vlhkých písčitých až jílovitých půdách kyselé až slabě alkalické reakce a též na mírně zasolených půdách. Nejčastěji ve společenstvech svazů *Nanocyperion flavescens* a *Agropyro-Rumicion crispi*.

Rozšíření v ČSR: V Čechách a na Moravě častý v teplých oblastech planárního stupně a roztroušeně v kolinním až suprakolinním stupni mezofytika (max.: Českomoravská vrchovina, Osová Bitýška, 560 m). V poslední

době jejího výskytu ubývá v důsledku intenzifikace zemědělského a rybníčního hospodaření. — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 75.

T: ve všech fyt. o. kromě 1. Doup. pah. — M: 31. Plz. pah., 32. Křivokl., 35. Podbrd., 36. Horaž. pah., 38. Bud. pán., 39. Třeboň. pán., 41. Stř. Povlt., 42. Votic. pah., 53. Podješ., 65. Kutnoh. pah., 68. Mor. podh. Vysoč., 71. Drah. vrch., 73. Hanuš.-rychleb. vrch., 76. Mor. brána, 83. Ostr. pán.

Celkové rozšíření: Evropa kromě nejsevernějších a nejižnějších oblastí; s. Afrika, Přední Asie, atlantická Severní Amerika, Kalifornie a jv. Austrálie. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 168.

7. *Ceratocephala MOENCH* — rohohlavec*)

Ceratocephala MOENCH Meth. Pl. 218, 1794. — Syn.: *Ceratocephalus* PERS. Syn. Pl. 1: 341, 1805. — *Ranunculus* L. subgen. *Ceratocephalus* (MOENCH) BENSON Amer. J. Bot. 27/9: 806, 1940.

Lit.: TOUL K. (1900): Roho hlavec (*Ceratocephalus Moench*). Vesmír 29: 133—134. — DOMIN K. (1944): Roste roho hlavec (*Ceratocephalus testiculatus* [Crantz] Kerner) dosud u Prahy? Věda Přír. 22: 299—230. — DVORÁK J. (1949): Rozšíření *Ceratocephalus testiculatus* (Cr.) Kerner v okolí Brna. Čs. Bot. Listy 2: 10—11. — BHANDARI N. N. et ASNANI S. (1968): Studies in the family Ranunculaceae XI. Morphology and embryology of *Ceratocephalus falcatus* Pers. Beitr. Biol. Pfl. 45: 271—290. — CHRTEK J. et CHRTKOVÁ A. (1976): Rod *Ceratocephala* v Českých zemích a poznámky k jeho členění. Preslia 48: 113—123. — KLOKOV M. V. (1977): Rod rogohlavnik v aspektech obšernej biologičeskoj diferenciácii. Nov. Sist. Vysš. Nizš. rast., Kyjiv, 1977: 7—72.

Jednoleté, drobné byliny s dlouhým podzemním hypokotylním článkem. Listy v přízemní růžici, hluboce členěné. Stonky nízké, zakončené jediným květem. Kališních lístků 5; korunních lístků 5, na bázi s nektariem krytým nektariovou šupinou; tyčinek i plodolistů mnoho. Nažky na vrcholu prodloužené v dlouhý zobánek, na bázi s dvěma dutými hrbolky, na prodlouženém válcovitém nebo kuželovitém lůžku, za zralosti opadáva celé souplodí. — 2 druhy, rozšířené ve stř. a j. Evropě, na východ až do Stř. Asie; sz. Afrika; druhotně v Severní Americe. — Entomogam.

1a Nažky za zralosti 5—6 (—7) mm dl., ± rovné nebo slabě srpovitě zahnuté, ± oblé; souplodí 10—17 mm dl.; květy 5—10 (—12) mm vel. 1. *C. testiculata*

b Nažky za zralosti (6—) 7—9 (—12) mm dl., srpovitě zahnuté, ploché; souplodí 17—20 (—40) mm dl.; květy 8—15 mm vel. *C. falcata* (viz poznámka)

1. *Ceratocephala testiculata* (CRANTZ) BESSER — roho hlavec rovnírohý Tab. 76/2

Ceratocephala testiculata (CRANTZ) BESSER Enum. Pl. Volhyn. 70, 1822. — Syn: *Ranunculus testiculatus* CRANTZ Stirp. Austr. 2: 97, 1763. — *Ceratocephalus testiculatus* (CRANTZ) ROTH Enum. Pl. Germ. 1: 1014, 1827. — *C. orthoceras* DC. Regni Veg. Syst. Natur. 1: 231, 1817.

Exsikáty: Fl. Exs. Austro-Hung., no 1702/II. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 415. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 1131. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 27 (ut *Ceratocephalus falcatus*). — Extra fines: Fl. Hung. Exs., no 38. — SCHULTZ Herb. Norm., ser. n., no 2.

Rostliny drobné, 2—6 cm vys., dlouze šedavě pavučinatě vlnaté. Listy v přízemní růžici, dlouze řapíkaté; čepel 2—3 (—5) cm dl., hluboce členěná v čárkovité úkrojky, často ještě členěné v 1—2 další drobné úkrojky. Květy jednotlivé, 5—10 (—12) mm vel.; stopky květní 7—30 mm dl., po odkvětu se prodlužují; kališ-

ní lístky vejčité, 3—4 (—5) mm dl., zelené, na vnější straně hustě pavučinatě vlnaté; korunní lístky delší než kališní, úzce obvejčité, 3—5 mm dl., žluté, s nektariem. Souplodí 10—17 mm dl., šedavé; nažky úzce kuželovité, na hřbetní straně hřebenovitě kýlnaté, za zralosti 5—6 (—7) mm dl., ± rovné nebo slabě srpovitě zahnuté (zejména ve spodní části souplodí), ± oblé, se špičatým zobánkem, na bázi s 2 hrbolky k sobě přiblíženými, v mládí pavučinatě vlnaté, později olýsalé. III—IV. Tf.

2n = 14 (extra fines)

Ekologie a cenologie: Suchá, travnatá místa, úhory, opuštěné plochy a okraje cest v polích. Často ve společenstvech řádu *Secalietalia*.

Rozšíření v ČSR: Rozšířen vzácně až velmi vzácně v termofytiku, ojedinele v mezofyti-

*) Zpracovala A. Chrtková.